

Aynı kurul ayrı raporlar

Tıbbî bir işkence faciası

İstanbul 1 No.lu Sıkıyönetim Mahkemesi, 1 Nisan günü İstanbul Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube'de görevli üç polisi, Ümit Balbek, Orhan Yaman ve Mehmet Yetiş'i işkence yaparak, Mustafa Hayrullahoğlu adlı kişinin ölümüne yol açmak suçundan onar yıl seker ay hapis cezasına çarptırdı. Sanıklardan Alican Özgenler ve Engin Davran delil yetersizliğinden beraat ederken, müdahil taraf avukatının sanıkların tutuklanması istemi reddedildi.

İşkence sonucu ölümüne yol açmaktan dolayı mahkûmiyet kararlarının verildiği bir dönemde, bu haber olağan sayılabiliyordu. Ancak dosya incelendiğinde, Adli Tıp kurullarının verdiği birbiriyle çelişen bir dizi raporla karşılaşıyordu. Konunun asıl ilginç ve ibretle izlenmesi gereken yönü, bu Adli Tıp raporlarıydı.

Mustafa Asım Hayrullahoğlu 14 Kasım 1982 tarihinde gözaltına alınıyor ve iki gün sonra Emniyet Müdürlüğü'nde ölüyordu. Emniyet Müdürlüğü yetkili-

lerinin ifadelerine göre Hayrullahoğlu "Türkiye Komünist Partisi üyesi"ydi. Ancak bu konuda Emniyet yetkililerinin elinde hiçbir delil yoktu. Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube K.Masası'nda komiser muavini olan Mehmet Yetiş "Henüz ismini tesbit ettik, yeni sorgulamaya başlamıştık ki öldü" diyordu.

Mustafa Hayrullahoğlu'nun ölümü üzerine annesi Feyziye Hayrullahoğlu bunun bir cinayet olduğunu, oğlunun işkence sonucu öldürüldüğünü öne sürerek Sıkıyönetim Komutanlığı'na bir dilekçeyle başvurdu ve oğlunun ölümünün soruşturulmasını istedi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Şube K. Grubunda Müdür Muavini Ali Can Özgenler duruşmada şunları anlatıyordu: "Makam şoförüm ayın 16. günü sabah 9.00 sıralarında geldi. Hayrullahoğlu'nun rahatsız olduğunu söyledi ve ben de şubeye geldim. Kendisini koltukta otururken gördüm, konuştum. Sesi kısık çıkıyordu, rahatsız ol-

duğu neticesine vararak hastaneye kaldırılması hususunda talimat verdim." Ancak, Mustafa Hayrullahoğlu'nun gözaltında bulunduğu sırada, bir başka dava ile ilgili olarak gözaltına alınan Namık Kemal Cibaloğlu şöyle tanıklık yapıyordu: "Kolum kelepçeyle kalıfere bağlı ve gözlerim bağlı bir şekilde bulunduğum sırada, evvelce tanımadığım Mustafa Hayrullahoğlu yarı baygın vaziyette getirildi. Kolumu benim koluma kelepçelediler ve bana, 'Buna bakacaksın' dediler... Sürekli terliyordu ve konuşmıyordu. Ben sabaha kadar uyuyamadım. Sabaha karşı bir ara dalmışım, uyandığımda baktım sesi çıkmıyordu, nefes alamıyordu, eline baktım soğumuştum... Polisler geldiler ve 'Ölmüş' dediler."

Haydarpaşa Askerî Hastanesi'nce verilen ilk otopsi raporunda Hayrullahoğlu'nun hastaneye "ölü olarak" getirildiği, boyu 1 cm'den 15 cm'ye kadar uzanan 60'ın üzerinde yara ve morluk bulunduğu tek tek sayılarak belirtiliyordu. Bu ilk harici muayenede dikkati çeken, Hayrullahoğlu'nun sağ ve sol pazularında "bandaj tatbiki şeklinde görülen" morluklar, iki ayak bileğinde, ayak altında, meme uçlarında ve peniste görülen morluklardı. Haydarpaşa Askerî Hastanesi'nde görevli Dr.Asteğmen Eren Bilgin'in hazırladığı bu ilk otopsi raporu, ölümün işkence ile ilgili olduğunu ortaya koyuyordu: Mustafa Asım Hayrullahoğlu ayak bileklerinden ve kollarından bağlanarak askıya alınmış, vücudunun değişik bölgelerine elektrik verilmiş ve işkence ile öldürülmüştü.

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Kürsüsü Adli Tıp Otopsi Salonu'nda, Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığının 982/17970 sayılı ve 16 Kasım 1982 tarihli yazısına göre 17 Kasım günü yapılan otopsi sonucu şöyleydi: Hayrullahoğlu askıya alınmış, falakaya yatırılmış, elektrik verilmişti. Bu, harici bulgulardan açıkça anlaşılabilirdi. Ayrıca dahili incelemeler daha da feci bir tablo ortaya çıkarıyordu: Beyin ileri derecede şiş, akciğerlerde ileri derecede şiş ve kanamalar, böbrekte darbelerden kaynaklanan zedelenme, damarlarda vücuttaki şişlikten kaynaklanan daralma, karaciğerde hasar tespit edilmiş; deri solunum özelliğini sınırlı ölçüde yitirmişti. Boyunda "sol hyoid kemik boynuzu" kırılmıştı. Ancak raporda ölümün "böbrek yetmezliğinden meydana gelmiş" olduğu sonucuna varılıyordu.

Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube tarafından hazırlanan, Mustafa Hayrullahoğlu'nun yakalanmasını gördüğünü

Evde — Mustafa Hayrullahoğlu eşiyile; belki de umutla kalkıyordu kadehler.

Bir ölü — Mustafa Hayrullahoğlu'nun cesedi morgda otopsi masasında. Kardeşi Vedat Hayrullahoğlu "Sanıkların ve annemle benim hazır bulunduğumuz bir duruşmada sanıklara 'söyleyecek bir şeyleri olup olmadığı' soruldu. Ama hiçbirisi kardeşimin ölümünden üzüntü duyduklarını söylemedi. Samimi olarak söylenmemiş bile olsa bunu onlardan duymak isterdik" diyor.

öne süren iki tanığın ifadelerine göre, Hayrullahoğlu'nun vücudundaki bütün morluklar ve yaralar, yakalanış sırasında yere düşmesi ve arabaya çarpmasından ileri gelmişti. Ancak bu ifadeler, Hayrullahoğlu'nun iki kollarında pazu bölümündeki "adale eksenine dik olan 5 cm eninde kenarları düzgün ve şekilli", otopsi raporlarında "bandaj tatbiki" olarak nitelenen morluk, meme uçlarındaki morluk ve yaralar, ayak bileklerindeki morluk ve yaralar, ayak tabanlarındaki morlukların açıklanmasına yetmiyordu.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi tarafından hazırlanan otopsi raporuna itiraz üzerine, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından otopsi raporları üzerinde inceleme yapıldı. Sonuç şöyle açıklanıyordu: "Kişinin vücudunun muhtelif yerlerinde olmak üzere müessir fiile maruz kaldığı travmatik delillerinin bulunduğu, bu travmatik bulguların derin ve sathi ekimoz ve sıyrıklar halinde tesbit edildiği, görülen bulguların tamamının kişinin yakalanması sırasında, yere düşmesi, arabaya çarpması esnasında meydana gelebileceği; ancak bir kısmının husulünün mümkün görüldüğü, vücuttaki bu geniş travmatik lezyonların alt nefron nefrozuna yol açtığı. Ayrıca boyun bölge-

sinde görülen adaleler arasında ekimoz ile hyoid kemiğinin kırılması ve peteşial kanamalar, kişinin mekanik bir asfiliye maruz kaldığının delilini teşkil ettiği. Yukardaki bulguların ışığı altında ölümün geniş ekimozların yarattığı sekonder travma şoku ve boyna yapılan tazyikle boyun hyoid kemiğinin kırılması sonucu asfleksinin müşterek tesiri ile gelişen dolaşım ve solunum yetmezliğinden meydana geldiği oybirliği ile mütalaa olunur."

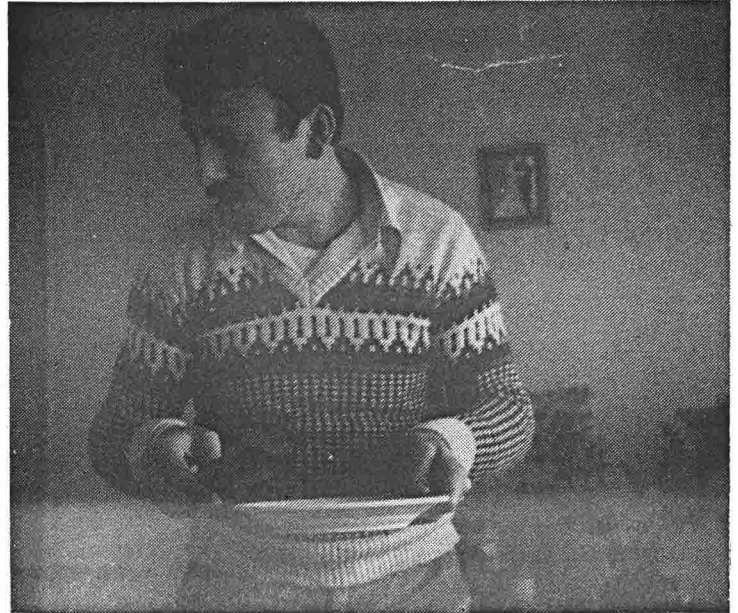
Bütün bunlardan sonra, ortaya çıkan tablonun Mustafa Hayrullahoğlu'nun işkence ile öldürüldüğünü göstermesi üzerine Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı Ali Can Özgenler, Mehmet Yetiş, Orhan Yaman, Engin Davran, Ümit Baybek adlı Emniyet Müdürlüğü 1. Şube polisleri hakkında İs-

tanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1. No.lu Askerî Mahkemesi'nde dava açtı.

Duruşmalar sırasında öne sürülen iddialar şöyleydi: Mustafa Hayrullahoğlu, İstanbul Birinci Şube'de gözaltında bulunduğu sırada başka bir dava ile ilgili olarak gözaltına alınan tanıklardan Namık Kemal Cibaloğlu ve Rüştü Aslan'ın ifadelerine göre öldürülmüştü. Sanıkların iddiasına göre ise Hayrullahoğlu'na işkence yapılmamıştı; hattâ boynu, elinde bulunan gizli bir kâğıt parçasını yutmaya çalışırken kırılmıştı.

On iki polis tarafından imzalanan, ancak kod numaraları dışında isimlerinin yer almadığı bir tutanağa göre ise "kol ve ayaklarını tutan görevliler şahsı etkisiz hale getirmeye çalışırken boğazını, yanaklarını ve çenesini sıkarak suretiyle ağzına attığı kâğıdı çıkartmışlardı". Bu nedenle boynu kırılmış, kollarında morluklar oluşmuş, ayak bilekleri morarmıştı! Sanık Avukatı Hüseyin Yarsuvat'a göre Mustafa Hayrullahoğlu "TKP üst düzey yöneticisiydi. Bunu, yurt dışında yayın yapan TKP'nin Sesi Radyosu söylemişti". Ancak dava, işkenceyle ölüme yol açma iddiasıyla açılmıştı ve Hayrullahoğlu, Emniyet Müdürlüğü'nde daha soruşturmanın başında ölmüştü. Hakkında herhangi bir bilgi de yoktu: Üstelik kişinin komünist olarak suçlanması, işkenceyle öldürülmesini de haklı gösteremedi.

Müdahil Avukat Ergin Cinmen, Mustafa Hayrullahoğlu'nun sanıklar tarafından toplu işkenceyle öldürüldüğünü söylüyor ve "işkenceye karşı olanlar, yaşlı bir ana ve bir kardeş, mah-

Hayrullahoğlu — Yetkililere göre TKP üyesiydi.

